

HZN

glasilo

Broj 10/2020

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Kako namamiti turiste da se vrate

Sigurnost nuklearnih postrojenja

 HZN

Članovi
HZN-a

 European Committee for Standardization

[FAQ](#) | [Sitemap](#) | [Acronyms](#) | [Contact](#)

[YOU & CEN](#) | [WHO WE ARE](#) | [MEMBERS](#) | [WHAT WE DO](#) | [WORK AREA](#) | [MEETING FACILITIES](#) | [NEWS](#) | [SEARCH STANDARDS](#)

News

Workshops

Calls

Events

[Home](#) > [News](#) > [News](#)

Priopćenje za tisak - norme su ključ za *Zeleni plan*

PRESS RELEASE - STANDARDS ARE KEY FOR THE GREEN DEAL:
SUCCESSFUL WORKSHOP ORGANISED BY THE GERMAN PRESIDENCY OF
THE EU COUNCIL

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa
stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 12. 2020.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802 Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 60 95 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Datum objave:	2020-10-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila, možete u našim stalnim prilogima pročitati o zbivanjima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama. U vijestima iz HZN-a, nalazi se naš stalni prilog o članovima HZN-a.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju donosimo iz IEC-a prilog Sigurnost za nuklearnu energiju. Za aktiviste za zaštitu okoliša, nuklearna energija znači izvor svih zala, ali za mnoge zemlje ona je glavno rješenje za ispunjavanje ciljeva postavljenih u Pariškom sporazumu o klimatskim promjenama.

Iz ISO-a donosimo priloge Kad se dogodi nezgoda i Kako namamiti turiste da se vrate u kojem ISO nudi webinar kako bi pomogao turističkoj djelatnosti da prebrodi krizu.

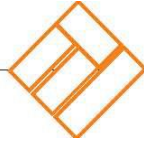
U novostima iz CEN-a i CENELEC-a donosimo priopćenje za tisak - norme su ključ za Zeleni plan: uspješnoj radionici u organizaciji njemačkog predsjedništva vijeća EU-a.

Iz ETSI-ja donosimo vijest o objavi preglednog dokumenta o umjetnoj inteligenciji (AI). Taj dokument istražuje ključne elemente umjetne inteligencije koja predstavlja istovremeno ogromne mogućnosti i nove izazove za informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT).

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 10/2020

Proslov	2
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN - a	4
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• Sigurnost za nuklearnu energiju	5
ISO	
• Kad se dogodi nezgoda	8
• Kako namamiti turiste da se vrate	9
CEN i CENELEC	
• Priopćenje za tisak – norme su ključ za <i>Zeleni plan</i> : Uspješna radionica u organizaciji njemačkog predsjedništva Vijeća EU-a	11
ETSI	
• ETSI objavio dokument (<i>White Paper</i>) o umjetnoj inteligenciji	13

Naslovnica: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A102)

ISSN 1847-4217

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

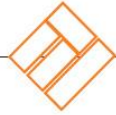
Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja listopada 2020 godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilima br. 7/2020, 8/2020 i 9/2020 jer od 17. srpnja 2020. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2020-06-16	2020-07-17
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	9	9
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	9	9
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	153	153
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	3
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	10	10
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	19	19
Fizičke osobe – pojedinci	19	20
Obrt – fizičke osobe	3	3
Tijela državne uprave	25	26
Ukupno redovnih članova	256	257
Ukupno članova HZN-a	265	266

Dobrodošli u sustav komentiranja nacrta normala!

Sigurnost za nuklearnu energiju

Piše: Catherine Bischofberger

Za aktiviste za zaštitu okoliša, nuklearna energija znači izvor svih zala, ali za mnoge zemlje ona je glavno rješenje za ispunjavanje ciljeva postavljenih u [Pariškom sporazumu o klimatskim promjenama](#).

Te zemlje (među njima većina članica Europske unije, Kina i SAD) odlučile su se za kombinaciju nuklearne energije i obnovljivih izvora energije kako bi smanjile stakleničke plinove koje emitiraju fosilna goriva. Prema Međunarodnoj agenciji za energiju (IEA), zahvaljujući nuklearnoj energiji, u proteklih 50 godina izbjegnute su emisije CO₂ u količini od oko 55 gigatona (Gt), gotovo polovica dvogodišnjih svjetskih emisija CO₂ povezanih s energijom.

Međutim, od nesreće u nuklearnoj elektrani Fukushima 2011. godine raste zabrinutost za sigurnost nuklearne energije. Neke su je zemlje odlučile napustiti privremeno (Japan) ili trajno (Švicarska, Njemačka,...). Za vlade i nuklearnu industriju najvažnija je sigurnost nuklearne energije jer žele da ona ostane jedna od mogućnosti za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Više nego ikad, nuklearne elektrane moraju biti u stanju dokazati da energiju isporučuju bez opasnosti, pouzdano i učinkovito.

IEC-ovi stručnjaci za sigurnost

IEC surađuje s Međunarodnom agencijom za nuklearnu energiju (IAEA). To je UN-a agencija koja promiče bezopasnu, sigurnu i mirnu upotrebu nuklearnih tehnologija i postavlja svjetske norme za nuklearnu energiju. Stručnjaci iz [IEC-ovog tehničkog odbora 45](#) sudjeluju u stručnoj radnoj skupini za opremu za upravljanje nuklearnim elektranama (TWG-NPPIC), koju je osnovala IAEA 1971. godine s ciljem savjetovanja i promicanja istraživanja o tehnologiji nuklearnih elektrana, osobito sučelja s čovjekom.

IEC/TC 45, tj. jedan od njegovih pododborna, [SC 45A](#), objavljuje međunarodne norme koje obuhvaćaju čitav životni ciklus električnih i elektroničkih kontrolnih sustava nuklearnih elektrana, od koncepcije i projektiranja preko proizvodnje, instalacije, pogona, održavanja, popravaka i modernizacije do razgradnje.

Pored radioaktivnih elemenata, u nuklearnoj elektrani ima mnogo zapaljivih izvora. Kontrolna prostorija, pumpa i turbinska hala sastavljene su od složenih mreža mehanike i elektronike, koje zahtijevaju vlastite sigurnosne norme. Šteta na bilo kojem od tih pomoćnih objekata ili uređaja može utjecati na sigurnost osoblja, a i na proizvodnju energije.

Stoga je od iznimne važnosti da oni budu projektirani i izrađeni u skladu sa strogim zahtjevima koji se izražavaju u normama i specifikacijama, osobito u IEC-ovim međunarodnim normama koje izrađuje [IEC-ov tehnički odbor 31](#): Equipment for explosive (Ex) atmospheres.

IEC u okviru svog rada na ocjeni sukladnosti ima rješenje za sve sektore djelatnosti koji rade u opasnim okruženjima. Jedan od četiri IEC-ova sustava ocjene sukladnosti (CA), [IECEx](#), nudi ispitivanje i certifikaciju svih vrsta ex opreme, povezanih usluga i osposobljenosti osoblja.

Pomoći može strojno učenje

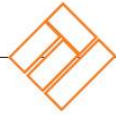
Nesigurnost u predviđanju opasnog događaja u nuklearnoj elektrani može se smanjiti statističkom analizom i strojnim učenjem. To se ostvaruje nizom simulacija različitih uvjeta opasnog događaja, izračunavanjem statističkih podataka na temelju postojećih podataka i rezultata simulacije s ciljem da se utvrde ključni parametri koji najznačajnije utječu na razinu opasnosti te upotrebom modela i statistika dubokog učenja kojima se utvrđuje kako smanjiti neizvjesnost opasnosti. Ti alati daju potpuniji pristup smanjenju rizika.

IEC i ISO izrađuju publikacije i međunarodne norme za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju putem zajedničkog tehničkog odbora ([ISO/IEC JTC 1](#)) i njegovih pododborna (SC), koji obuhvaćaju 22 različita područja. [SC 42](#) bavi se umjetnom inteligencijom i objavljuje nekoliko normi o tehnologiji velikih podataka i njezinoj upotrebi.

Ublažavanje rizika internetskog napada

Glavni sustavi u nuklearnoj elektrani uglavnom spadaju u dvije kategorije. Primarni sustavi kontroliraju sam reaktor i po potrebi ga zatvaraju i održavaju u sigurnom stanju kako bi ga zaštitili. Sekundarni sustavi kontroliraju opremu za generiranje energije. Mnogi od tih sustava, izgrađeni prije mnogo godina, još uvijek se temelje na analognoj opremi koja nije spojena na mrežu. Iako imaju vlastite probleme, ti sustavi nisu podložni internetskim napadima.

Međutim, ne tako nove nuklearne elektrane postupno se moderniziraju ugradnjom digitalne opreme u obje kategorije sustava, a nove elektrane projektirane su s digitalnim primarnim i sekundarnim sustavima. Sve veća upotreba digitalne tehnologije, koja ide ruku pod ruku s automatizacijom električne mreže, izlaže nuklearne elektrane internetskim napadima. Vlade i nuklearna industrija vrlo ozbiljno shvaćaju tu sve veću prijetnju. U kolovozu 2014. godine odbor IEC/TC 45 objavio je svoju prvu normu koja se odnosi na pitanja internetske sigurnosti, IEC 62645. Nedavno je objavio potpuno prerađeno [drugo izdanje](#) te norme. Publikacija je izrađena s ciljem da se „spriječi ili na najmanju mjeru svede utjecaj napada na informacijske i komunikacijske digitalne sustave koji se mogu programirati, a povezani su s nuklearnom sigurnošću i radom elektrana. Obuhvaća zahtjeve na razinu programa, arhitekture i sustava.

Norma [IEC 62443](#), koju je objavio odbor IEC/TC 65, može se primjenjivati šire, u svakom industrijskom okruženju, uključujući objekte kritične infrastrukture kao što su elektrane i nuklearne elektrane, te u sektoru zdravstva i prijevoza. Novo izdanje IEC 62645 sadrži tablicu s općim podudarnostima između niza normi IEC 62443 i norme IEC 62645, u kojoj se navode deseci točaka povezanih naprimjer s kontekstom organizacije, uvođenjem procesa životnog ciklusa za sigurnost informacijskih i komunikacijskih digitalnih sustava koji se mogu programirati i sigurnosnim mehanizmima.

Kako stojimo

Prema podacima IEA-e, u 2019. godini na elektroenergetsku mrežu priključeno je dodatnih 5,5 GW nuklearnih kapaciteta, a 9,4 GW trajno je zatvoreno, pa globalni kapaciteti iznose 443 GW. Pokrenuti su novi projekti (oko 5,2 GW), a u mnogim je zemljama u tijeku obnova postojećih elektrana kako bi se osigurao njihov dugotrajan rad. To nije dovoljno za ostvarenje IEA-inog vlastitog [scenarija održivog razvoja](#). Cijena nuklearne energije uvijek je bila problematična, a sada je njezino širenje zaustavila sve veća zabrinutost zbog sigurnosti. U suradnji s industrijom, IEC pomaže u promicanju sigurnosti i pouzdanosti u svakom segmentu generiranja, proizvodnje i prijenosa nuklearne energije te tako jamči vladama i nadzornim tijelima da se ona može upotrebljavati kao dio kombinacije energija za smanjenje stakleničkih plinova.

(Izvor: <https://etech.iec.ch/issue/2020-05/safety-for-nuclear-energy>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Kad se dogodi nezgoda

Osnovan je novi odbor za nezgode koje uključuju potrošače

Kvar dizala, rušenje opreme za igrališta i neispravni proizvodi – to su samo neki od načina na koje dolazi do ozljeda. Često je prvi korak traženje krivca. No, pronalaženje temeljnog uzroka, koliko god da je složen, može pomoći da se spriječi ponovna pojava nezgode. Dok u nekim sektorima, naprimjer u zrakoplovstvu, zdravstvu i zaštiti na radu, postoje brojne smjernice za takve istrage, za nezgode koje uključuju potrošače ne postoje odgovarajuće smjernice na međunarodnoj razini. Prazninu će ispuniti novoosnovani ISO-ov projektni odbor.

Odbor ISO/PC 329, *Consumer incident investigation guideline*, osnovan je radi izrade normi u kojima će se detaljno utvrditi kako objektivno provoditi istrage u kojima se utvrđuju svi faktori koji su doveli do nezgode, kako bi se spriječilo njezino ponavljanje. Bavit će se metodama za detaljnu analizu pozadine nezgode na temelju univerzalnih uzročnih modela i potrage za svim elementima koji su doveli do događaja. Ključni je cilj spriječiti ponavljanje nezgode i tako poboljšati sigurnost i povjerenje potrošača.

Dr. Masaaki Mochimaru, predsjednik novog odbora koji će raditi na normama, kaže da nezgode s neispravnim proizvodima ili uslugama svakodnevno izazivaju ozljede ili smrt potrošača, a rijetko ih izaziva samo jedan faktor.

„Važno je otkriti tko je odgovoran, ali jednako je važno u potpunosti shvatiti kako je uopće došlo do nezgode, kako bi se mogli poduzeti koraci da se više ne dogodi“, rekao je.

„To je često složeno i uključuje mnogo faktora, pa je važno imati posebne smjernice.“

Tajništvo odbora ISO/PC 329, *Consumer incident investigation guideline*, vodi JISC, član ISO-a iz Japana.

(Izvor: Clare Naden, 8. listopada 2020., <https://www.iso.org/news/ref2564.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

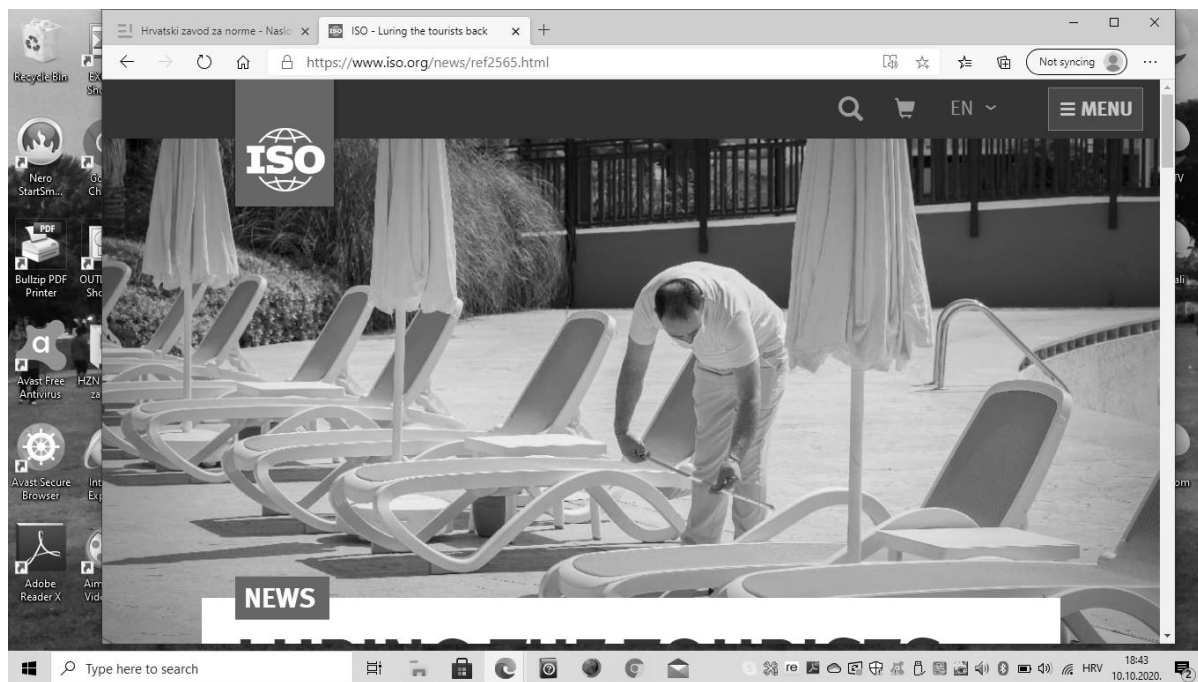

Kako namamiti turiste da se vrate

ISO nudi međunarodne smjernice i webinar kako bi pomogao turističkoj djelatnosti da prebrodi krizu

Kad je nastupila pandemija bolesti COVID-19, svijet je doslovno stao. Nitko više nije putovao, i to je tako snažno pogodilo djelatnost turizma da su svjetski prihodi u turizmu u prvoj polovici 2020. godine pali za **460 milijardi USD**. Iako su otada ograničenja prelazaka granice znatno smanjena, turizam još uvijek muči problem kako privući turiste i osigurati im sigurne i higijenske uvjete boravka.

Prepoznavši brojne probleme s kojima je turizam suočen, ISO je počeo raditi na skupu smjernica koje će pomoći pružateljima turističkih usluga da pronađu najbolje mjere za sigurnost svih i uvjere turiste u njihovu djelotvornost.

Buduća javno dostupna specifikacija [ISO/PAS 5643](#), *Tourism and related services – Measures to reduce the spread of COVID-19 in the tourism industry*, pomoći će svima u sektoru turizma – ugostiteljima, muzejima, prijevoznicima, pružateljima usluga tzv. iskustvenog turizma i aktivnog turizma te vodičima – da pružaju sigurnije usluge i spriječe širenje virusa.

Natalia Ortiz de Zárate Crespo, voditeljica stručnog odbora koji izrađuje taj dokument, kaže da će kao polazište uzeti smjernice koje je nedavno izradilo [Španjolsko udruženje za normizaciju](#) (UNE), član ISO-a iz Španjolske, a poslužit će se i drugim postojećim nacionalnim i međunarodnim smjernicama, kao što su smjernice Svjetske organizacije za turizam (UNWTO) i Svjetskog vijeća za putovanja i turizam (WTTC), te će ih nadograditi.

„Uzeli smo u obzir sve takve savjete i obuhvatili zahtjeve povezane s fizičkim razmakom, maskama i dezinfekcijom, ali ćemo detaljno prikazati i aspekte kao što je kontrola pristupa i planovi za nepredviđene slučajeve“, rekla je.

Izradu smjernica koordinira Španjolski institut za kvalitetu u turizmu (ICTE), a uključene su i mnoge druge zemlje.

“Nova specifikacija objedinit će najnoviju međunarodnu najbolju praksu i stručna znanja ljudi koji se bave turizmom i poznaju njegove probleme,” dodaje voditeljica projekta Maria Cruz Cádiz.

Pored toga, ISO je u suradnji s UNE-om održao [javni webinar](#) o oporavku turizma u okruženju nakon COVID-a. Webinar se održao 21. listopada pod sloganom „Turizam i utjecaji bolesti COVID-19: uloga normi u ublažavanju krize“, a vodili su ga stručnjaci iz organizacija kao što su UNWTO, Međunarodna trgovinska komora, ICTE, Tourism Portugal, normizacijski stručnjaci itd.

Na webinaru su prikazane nacionalne studije slučaja, smjernice za vlade i privatni sektor i analiza potreba za normama, a predstavljene su i postojeće norme i one u procesu izrade.

Dodatne informacije nalaze se na ISO-ovoj [stranici posvećenoj webinaru](#).

Dokument [ISO/PAS 5643](#) "Tourism and related services – Measures to reduce the spread of COVID-19 in the tourism industry", izrađuje tehnički odbor [ISO/TC 228](#), *Tourism and related services*, čije tajništvo vodi [UNE](#). Objava se očekuje u 2021. godini.

(Izvor: Clare Naden, 9. listopada 2020., <https://www.iso.org/news/ref2565.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Priopćenje za tisak - norme su ključ za *NY Ybj`d`Ub*: uspješna radionica u organizaciji njemačkog predsjedništva vijeća EU-a

Bruxelles, 18. rujna 2020. - 16. rujna dužnosnici CEN-a i CENELEC-a sudjelovali su u virtualnoj radionici “[Empowering European Standardisation for a Successful Green Deal](#)” (jačanje europske normizacije za uspješan Zeleni plan (Green Deal)), koju je organiziralo njemačko Savezno ministarstvo gospodarstva i energije (BMW i) u okviru njemačkog predsjedavanja Vijećem EU-a. Na događaju je sudjelovao europski povjerenik za unutarnje tržište, Thierry Breton, i niz visokorangiranih govornika iz europskih i nacionalnih institucija, poduzeća, normizacijske zajednice i civilnog društva.

Tijekom dva i pol sata, sudionici okruglog stola raspravljali su, između ostalog, o sljedećim pitanjima: u kojim područjima postoje praznine koje treba popuniti normizacijom i tako pridonijeti zelenoj transformaciji gospodarstva EU-a? S kojim se izazovima suočava sustav europskih harmoniziranih normi? Koja su rješenja dostupna da se osigura da europski normizacijski sustav i dalje bude uspješan i djelotvoran?

Vebinar je otvorila **Elisabeth Winkelmeier-Becker**, parlamentarna državna tajnica njemačkog Saveznog ministarstva gospodarstva i energije, koja je pozvala na snažan i manje birokratski europski normizacijski sustav radi uspješnog zelenog plana. Državna tajnica također je pozdravila [inicijative CEN-a i CENELEC-a](#) u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 da se norme stave na raspolaganje besplatno.

The screenshot shows the CEN website header with the logo and navigation menu. The main content area displays a news article with the following text:

Home > News > News

PRESS RELEASE - STANDARDS ARE KEY FOR THE GREEN DEAL: SUCCESSFUL WORKSHOP ORGANISED BY THE GERMAN PRESIDENCY OF THE EU COUNCIL

Below the article title, there are social media sharing icons for Facebook, Twitter, and LinkedIn.

Thierry Breton, europski povjerenik za unutarnje tržište, naglasio je da će norme biti jedan od temeljnih elemenata takozvanog „dvostrukog prijelaza“ (twin transition), tj. zelene i digitalne

transformacije gospodarstva u kontekstu zelenog plana. „Europski dionici moraju budno pratiti normizaciju i aktivno u njoj sudjelovati, bilo na europskoj, međunarodnoj ili svjetskoj razini“, rekao je g. Breton. Zatim je pozvao normizacijske organizacije da usko surađuju s Europskom komisijom kako bi se oživio europski normizacijski sustav te kako bi europska industrija mogla još snažnije i uspješnije preuzeti vodstvo u novim tehnologijama.

Dany Sturtewagen, predsjednik CENELEC-a, održao je prezentaciju na temu „60 godina uspješnog doprinosa CEN-a i CENELEC-a“. Ističući važnost vrijednosti koje su u srcu europskog normizacijskog sustava – transparentnosti, uključivanja svih interesnih strana, otvorenosti i konsenzusa – g. Sturtewagen istaknuo je i njihovu važnost u suočavanju s budućim izazovima. „Čvrst i pouzdan europski normizacijski sustav jedan je od ključnih aduta za ambiciozni dvostruki prijelaz te za oporavak i otpornost Europe“, rekao je. „Jačanje i širenje primjene načela novog zakonskog okvira ključno je za dobro funkcioniranje jedinstvenog tržišta i predstavlja snažnu polugu gospodarskog pomlađivanja Europe, osobito u vremenima krize.“

Na prvom okruglom stolu, koji je vodio Wolfgang Niedziella, glavni direktor VDE grupe i izabrani predsjednik CENELEC-a, raspravljalo se o sadašnjim izazovima europske normizacije, a sudjelovali su Joaquim Nunes de Almeida, zamjenik glavnog direktora Glavne uprave za unutrašnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike (GROW) u Europskoj komisiji, član Europskog parlamenta Andreas Schwab, Elisabeth Stampfl-Blaha, glavna direktorica Austrijskog instituta za norme, Rada Rodriguez, predsjednik udruženja Orgalim, i Markus J. Beyrer, glavni direktor organizacije BusinessEurope. Priznajući vrijednost koju normizacija dodaje jedinstvenom tržištu, sudionici su izrazili želju da se poboljša europski normizacijski sustav kako bi brzo i primjereno podupirao ciljeve europske tehnološke suverenosti, zelenu i digitalnu transformacije te gospodarski oporavak.

Na drugom okruglom stolu konkretno se razgovaralo o tome kako norme mogu poduprijeti zeleni plan. Na okruglom stolu sudjelovali su Clara de la Torre, zamjenica glavnog direktora za klimatsku politiku (DG CLIMA) u Europskoj komisiji, Henrike Hahn, članica Europskog parlamenta, Monique Goyens, glavna direktorica organizacije BEUC, Christoph Wendker, voditelj upravljanja proizvodima i okolišem u tvrtki Miele, i dr. Marcus Wirtz, rukovodeći partner u tvrtki JÖST GmbH + Co. KG, a vodio ga je Christoph Winterhalter, predsjednik udruženja DIN e.V. i potpredsjednik CEN-a za pitanja politike. Rasprava je pokazala jasnu želju za pristupom „odozdo prema gore“: Komisija treba postaviti ciljeve, ali pojedinosti postupaka treba prepustiti stručnjacima u normizaciji. Što je normizacija brža, proizvodi se prije mogu izvesti i osigurati europskom gospodarstvu međunarodnu konkurentnost.

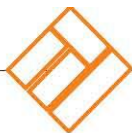
Kerstin Jorna, glavna direktorica Glavne uprave za unutrašnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike (GROW) u Europskoj komisiji, zaključila je skup pohvalivši fleksibilnost normizacijskih organizacija u borbi protiv pandemije. Podržala je ideje izražene na okruglim stolovima o jačoj suradnji između političara i normizacije te o razvoju glavnog plana za zeleni plan. Zaključila je izjavom: „Norme su seksi!“

Događaj će pridonijeti tekućim raspravama o budućnosti europskog normizacijskog sustava.

Više informacija o radionici nalazi se na [specijaliziranoj mrežnoj stranici](#), na [mrežnoj stranici DIN-a](#), njemačkog normizacijskog tijela, i [mrežnoj stranici DKE-a](#), Njemačkog elektrotehničkog povjerenstva.

[Preuzmite priopćenje za tisak \(PDF\)](#)

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2020-005.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

ETSI objavio dokument (White Paper) o umjetnoj inteligenciji

ETSI je objavio pregledni dokument o umjetnoj inteligenciji (AI). Ovaj dokument istražuje ključne elemente umjetne inteligencije koja predstavlja istovremeno ogromne mogućnosti i nove izazove za informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT).

U dokumentu se daje pregled mnogih tehničkih aktivnosti u ETSI-ju koje uključuju umjetnu inteligenciju. One uključuju sustave pete generacije (5G), optimizaciju mreže, privatnost/sigurnost, upravljanje podacima, semantičku interoperabilnost i testiranje u svim područjima. Svako područje razmatra se sa stajališta primjene umjetne inteligencije, uključujući scenarije povezane sa zdravljem i ljudskim čimbenicima. Ključne reference iz drugih tijela uključene su za globalni kontekst.

Tijekom sadašnje Covid -19 krize vlade su se oslanjale na brze informacijske i komunikacijske tehnologije te brze analize podataka kako bi pomogli u donošenju odluka koje utječu na primjenu teških društvenih i gospodarskih mjera. Ovo konfuzno i stresno okruženje ohrabrilo je mnoge ljude da u pozitivnome svjetlu razmatraju ulogu umjetne inteligencije u održavanju i upravljanju medicinskim i društvenim informacijama.

Umjetna inteligencija je također pomogla u isporuci kvalitetnih telekomunikacijskih servisa za vrijeme vršnih prometnih opterećenja. Odluke vlada ovisile su o kvaliteti dostupnih informacija kao i o modeliranju i procesiranju podataka, što je rijetko bilo zadovoljavajuće s obzirom na ogromni zadatak nošenja s pandemijom. Pouzdanost i neovisnost o vremenu moraju se unaprijediti, a veliki podatci, umjetna inteligencija te informacijske i komunikacijske tehnologije sigurno imaju značajnu ulogu u tome procesu. Energija i motivacija za razvoj umjetne inteligencije neprekidno rastu kako se društvo susreće s velikim izazovima u upravljanju podacima i u brizi za svoje građane.

Porast primjene umjetne inteligencije utječe na globalne poslove i na privatne živote. To uključuje i ogromne mogućnosti i pridružene rizike. Kao što je pokazano u ovome dokumentu, normizacija u ETSI-ju i drugim normizacijskim organizacijama ima glavnu ulogu u budućem razvoju umjetne inteligencije. Globalni trend sada traži uspostavu umjetne inteligencije koja će predstavljati dobrobit za sve, imajući u vidu temeljne etičke vrijednosti koje su navedene u Europskoj uniji i drugim međunarodnim vladinim i nevladinim organizacijama.

Cijeli dokument možete pročitati na sljedećoj poveznici:

https://www.etsi.org/images/files/ETSIWhitePapers/etsi_wp34_Artificial_Intelligence_and_future_directions_for_ETSI.pdf

Priradio: B. Burazer

